

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

17 ianuarie 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte

Judecători

Gordilă Nicolae

Covalenco Elena

Diaconu Iurie

Catan Liliana

Guzun Ion

judecând, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Bolduratu Vasile prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 septembrie 2016, în cauza penală privindu-l pe

Neamțu Anatolie Vasile, născut la 08 martie 1966, originar din r-nul Sîngerei s. Bobletici, domiciliat r-nul Sîngerei s. Coșcodeni.

Termenul de examinare a cauzei:

1. prima instanță: 02.02.2015 - 22.03.2016

2. instanța de apel: 18.04.2016 - 23.09.2016

3. instanța de recurs: 24.11.2016 - 17.01.2017

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 22 martie 2016, în procedura judecării pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, Neamțu Anatolie Vasile, a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 328 alin. (1) Cod penal, la amendă în mărime de 150 unități convenționale, ce constituie suma de 3.000 lei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții în domeniul transportului pasagerilor pe un termen de 1 an.

2. Potrivit sentinței, s-a constatat, că Neamțu A. activând în funcție de însoțitor al vagoanelor de pasageri a rezervei însoțitorilor de vagoane a ÎS „Calea Ferată din Moldova”, care conform art. 123 Cod penal, este persoană publică și căruia într-o întreprindere de stat i se acordă permanent, prin numire drepturi și obligații în vederea exercitării acțiunilor administrative de dispoziție și organizatorico-economice, investit de întreprinderea de stat să presteze în numele acesteia servicii publice, la 07.06.2013, în jurul orei 20.00, fiind în Gara feroviară Chișinău, situată în mun. Chișinău, str. Piața Gării 1, depășind în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor, cu încălcarea atribuțiilor de serviciu din pct. 1.8. 2.10, 3.9, 3.17 a Instrucțiunii însoțitorului de vagoane 1 Nr. 0187 din 20.12.2005, unde este indicat, că însoțitorul de vagon este obligat în activitatea sa să se conducă după regulile de transport a pasagerilor, bagajelor și altor mărfuri pe cale feroviară și altor dispoziții de lege și acte normative, în timpul îmbarcării pasagerilor în tren este obligat să

verifice biletele de călător, care urmează să fie păstrat la însoțitorul de vagon până la finisarea călătoriei și ultimul duce responsabilitate de transportul pasagerilor fără bilet și bagaj excesiv de mână, a transportat fără bilet de călătorie, pe Scripnic Anatolie Mihail, în vagonul nr. 9 a trenului nr. 61/62, până în Federația Rusă, or. Sanct-Petersburg, prin ce a cauzat ÎS „Calea Ferată din Moldova”, un prejudiciu în sumă de 1.168,30 lei, ce constituie proporții considerabile.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, confirmată de probele administrate, fapta inculpatului a fost calificată *de drept* în baza art. 328 alin. (1) Cod penal – *săvârșirea de către o persoană publică a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile, intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice.*

3. Sentința a fost atacată cu apel de către avocatul Blanovschii V. în numele inculpatului, prin care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care, Neamțu A. să fie achitat.

În motivarea apelului a invocat:

- prima instanță a aplicat incorect prevederile art. 123 alin. (2) Cod penal, deoarece nu orice salariat din cadrul întreprinderilor de stat este persoană publică, însă doar salariatul ce se asimilează cu funcționarul public;

- însoțitorul vagoanelor de pasageri nu poate avea calitatea de persoană publică în sensul art. 123 alin. (2) Cod penal, deoarece nu deține prerogative de a vinde bilete de călătorie, adică nu îndeplinește funcții producătoare de efecte juridice.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 septembrie 2016, a fost admis apelul declarat, fiind casată sentința, inclusiv din oficiu în baza art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care, a fost încetat procesul penal în privința lui Neamțu A. în baza art. 328 alin (1) Cod penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, fiind recunoscut vinovat în comiterea contravenției prevăzute de art. 106 Cod contravențional, însă procesul contravențional a fost încetat din motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere contravențională.

5. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a reținut, că prima instanță la adoptarea soluției de condamnare a inculpatului în baza art. 328 alin. (1) Cod penal, eronat a evaluat probele, deoarece fapta lui Neamțu A. nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal, dar constituie o contravenție prevăzută de art. 106 Cod contravențional.

Instanța de apel a constatat, că Neamțu A. activând în funcție de însoțitor al vagoanelor de pasageri a rezervei însoțitorilor de vagoane ÎS „Calea Ferată din Moldova”, a transportat, fără bilet de călătorie, pe Scripnic A., în vagonul nr. 9 a trenului nr. 61/62 până în Federația Rusă, or. Sanct-Petersburg, prin ce a cauzat ÎS „Calea Ferată din Moldova”, un prejudiciu în sumă de 1.168,30 lei.

În opinia instanței de apel, vinovăția lui Neamțu A. în comiterea contravenției este pe deplin dovedită prin declarațiile martorilor Scripnic A., Dogocher M., Balan A. și prin materialele cauzei și anume: procesul-verbal de ridicare din 07.07.2014

(f.d. 12); procesele-verbale de examinare din 10.09.2014, 04.08.2014, 08.09.2014, 30.12.2014 (f.d. 13, 15, 17, 19); procesul-verbal de recunoaștere a persoanei după fotografie (f.d. 32).

Reieșind din prevederile art. 2 al Legii nr. 158 din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public în coraport cu prevederile alin. (1) și (2) art. 123 Cod penal, instanța de apel a stabilit, că în speță, statutul inculpatului nu se circumscrie conceptului de persoană publică, lipsind o condiție indispensabilă pentru aceasta și anume, inculpatul nu exercită careva acțiuni în scopul realizării prerogativelor de putere publică, precum și nici acțiuni administrative de dispoziție sau organizatorico-economice, însă Neamțu A. a comis cele imputate în îndeplinirea unor atribuții tehnice și auxiliare.

În viziunea instanței de apel, din analiza pct. 1.8, 2.10, 3.9, 3.17 a Instrucțiunii însoțitorului de vagoane A Nr. 0187 din 20.12.2005, unde este indicat că „însoțitorul de vagon este obligat în activitatea sa să se conducă după regulile de transport a pasagerilor, bagajelor și altor mărfuri pe cale feroviară, și alte dispoziții de lege și acte normative, în timpul îmbarcării pasagerilor în tren fiind obligat să verifice biletele de călător ce urmează să fie păstrate la însoțitorul de vagon până la finisarea călătoriei și ultimul poartă responsabilitatea pentru transportul pasagerilor fără bilet și de bagajul excesiv de mână”, rezultă că atribuțiile respective nu presupun realizarea prerogativelor de putere publică și nici îndeplinirea unor acțiuni administrative de dispoziție sau organizatorico-economice, însă atribuțiile inculpatului reprezintă activități tehnice sau auxiliare.

În consecință, instanța de apel a notat, că inculpatul nu are statut de persoană publică, din care considerent în cauză lipsește subiectul infracțiunii, pentru efectuarea încadrării juridice a celor comise și imputate inculpatului în baza art. 328 alin. (1) Cod penal.

Totodată, instanța de apel a constatat în acțiunile lui Neamțu A. elementele contravenției prevăzute la art. 106 Cod contravențional, adică cauzarea de daune materiale prin înșelăciune sau abuz de încredere, în cazul în care fapta nu reprezintă o sustragere și nu întrunește elementele unei infracțiuni.

De asemenea, dat fiind faptul că contravenția a fost comisă la data de 07.06.2013, instanța de apel a încetat procesul contravențional din motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere contravențională.

6. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procuror, prin care solicită casarea acesteia, cu menținerea sentinței.

În motivarea recursului invocă:

- persoana care deține funcția de însoțitor al vagoanelor de pasageri în cadrul ÎS „Calea Ferată din Moldova” are statut de persoană publică;

- instanța de apel greșit a interpretat noțiunea de persoană publică făcând trimitere la pct. 1.8, 2.10, 3.9, 3.17 a Instrucțiunii însoțitorului de vagoane nr. 0187 din 20.12.2015.

În drept, recurentul își întemeiază recursul declarat în baza art. 427 alin. (1) pct. 6), 12) Cod de procedură penală.

7. Judecând recursul în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept, comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. a) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept de al admite, cu casarea parțială sau totală a hotărârii atacate, cu menținerea hotărârii primei instanțe, când apelul a fost greșit admis.

Prin recursul declarat de procuror s-a invocat, că instanța de apel greșit a interpretat faptul că persoana care deține funcția de însoțitor al vagoanelor de pasageri în cadrul ÎS „Calea Ferată din Moldova” nu are statut de persoană publică, aspect de ilegalitate pe care Colegiul penal îl consideră ca întemeiat.

În acest context, reieșind din materialele cauzei penale supuse judecării, instanța de recurs reține, că Neamțu A. de către organul de urmărire penală a fost învinuit, iar de către prima instanță a fost recunoscut vinovat pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal – *săvârșirea de către o persoană publică a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile, intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice.*

Instanța de apel a casat hotărârea primei instanțe, inclusiv din oficiu pronunțând o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care, a fost încetat procesul penal în privința lui Neamțu A. în baza art. 328 alin (1) Cod penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, fiind recunoscut vinovat în comiterea contravenției prevăzute de art. 106 Cod contravențional, însă procesul contravențional a fost încetat din motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere contravențională.

Astfel, după cum invocă recurentul, la adoptarea soluției, instanța de apel a menționat, că inculpatul nu are statut de persoană publică, din care considerent în cauză lipsește subiectul infracțiunii, pentru efectuarea încadrării juridice a celor comise și imputate inculpatului în baza art. 328 alin. (1) Cod penal.

Analizând decizia atacată, în raport cu circumstanțele cauzei constatate în prezenta speță, Colegiul penal consideră, că soluția instanței de apel este neîntemeiată, la adoptarea căreia nu s-a ținut cont în deplină măsură de prevederile alin. (2) al art. 123 Cod penal, din care rezultă că prin *persoană publică* se înțelege funcționarul public, inclusiv funcționarul public cu statut special (colaboratorul serviciului diplomatic, al serviciului vamal, al organelor apărării, securității naționale și ordinii publice, alte persoană care deține grade speciale sau militare); angajatul autorităților publice autonome sau de reglementare, al întreprinderilor de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public; angajatul din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică; persoana autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public.

În sensul dispoziției de la alin. (2) art. 123 Cod penal, angajatul întreprinderii de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public este salariatul care se asimilează funcționarilor publici, indiferent de nivelul ierarhic, cu excepția salariaților care desfășoară activități auxiliare. La acest capitol, instanța de recurs

specifică, că noțiunea de „angajatul autorităților publice autonome sau de reglementare, al întreprinderilor de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public” este de factură extrapenală. Deci, pe cale de consecință, angajatul întreprinderii de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public, ca specie a persoanei publice, constituie o identitate cu noțiunea „salariat dintr-o întreprindere, instituție sau organizație”, considerente ce se regăsesc și în pct. 6.1 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a RM nr. 11 din 22.12.2014 „Cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție”.

La caz, potrivit ordinului nr. 32 din 15.01.1988 (f.d. 44) se atestă că inculpatul Neamțu A., activează la filiala Întreprinderii de stat „Calea Ferată din Moldova”, Direcția pentru deservirea călătorilor, în calitate de însoțitor al vagoanelor de pasageri, începând cu data de 15.01.1988. Astfel, Colegiul penal constată că, inculpatul la momentul săvârșirii infracțiunii era angajat și salariat al Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova”.

Potrivit considerentelor teoretice, pentru recunoașterea unei sau altei categorii de persoane ca fiind persoane publice, are importanță caracterul acțiunilor pe care acestea le îndeplinesc. De aceea, pentru a atesta comiterea infracțiunii specificate la alin. (1) art. 328 Cod penal, este decisiv de a stabili dacă făptuitorul a exercitat tocmai atribuții ale persoanei publice și nu acțiuni de natură profesională.

Drept urmare, celor menționate mai sus, instanța de recurs relevă prevederile art. 3 al Codului transportului feroviar, unde este stipulat, că *transport feroviar* este tipul de transport public care reprezintă un complex tehnologic de producție unitar, cu întreprinderi și instituții cu menire de producție și socială, a cărui administrare de stat este exercitată de către organul administrației publice centrale în domeniul transportului, iar potrivit art. 7 al aceluiași Cod, conducerea, administrarea și reglementarea activității transportului feroviar se realizează, conform legislației în vigoare, de către organul de specialitate al administrației publice centrale - Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor, în limitele competenței sale. Administrarea procesului de transportare se efectuează nemijlocit de către întreprinderile care desfășoară acest gen de activitate.

Conform art. 5 al Legii menționate supra, Calea ferată reprezintă o structură publică de interes statal. Întreprinderea principală de transport feroviar în Republica Moldova este Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”, care administrează activitatea de producție și financiară a subdiviziunilor structurale autonome ce practică transportul pe cale ferată, precum și coordonează lucrul altor întreprinderi, organizații și instituții de transport feroviar care asigură funcționarea acestora. Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” își desfășoară activitatea pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Ea este condusă de organul de specialitate al administrației publice centrale.

Din prevederile legale enunțate, Colegiul penal conchide, că prestarea serviciilor de transport feroviar este un serviciu public, iar întreprinderea principală de transport feroviar în Republica Moldova este Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”, ce poate fi asimilată unei autorități publice.

Potrivit ordinului Ministerului Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor nr. 83 din 28.04.2005 privind aprobarea Regulamentului transportului de călători,

bagaje și mesagerii pe calea ferată, Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” (CFM), în procesul organizării transportului de călători prin stațiile feroviare și punctele de oprire, deschise pentru executarea operațiunilor comerciale de transportare a călătorilor, bagajelor și mesageriilor, se va conduce de prevederile Regulamentului transportului de călători, bagaje și mesagerii pe calea ferată.

Respectiv, în cazul de față, inculpatul fiind angajat în calitate de însoțitor al vagoanelor de pasageri a Direcției pentru deservirea călătorilor, filiala Întreprinderii de stat „Calea Ferată din Moldova”, potrivit pct. 1.8, 2.10, 3.9, 3.17 a Instrucțiunii însoțitorului de vagoane A Nr. 0187 din 20.12.2005, era obligat în activitatea sa să se conducă după regulile de transport a pasagerilor, bagajelor și altor mărfuri pe cale feroviară, și alte dispoziții de lege și acte normative, în timpul îmbarcării pasagerilor în tren fiind obligat să verifice biletele de călător care urmează să fie păstrate la însoțitorul de vagon până la finisarea călătoriei și ultimul poartă responsabilitatea pentru transportul pasagerilor fără bilet și de bagajul excesiv de mână.

Deci, pe cale de consecință, instanța de recurs statuează, că instanța de apel a menționat că inculpatul face parte din personalul administrativ-tehnic, însă nu a luat în considerație faptul, că de felul cum își exercită atribuțiile și obligațiile angajatul în calitate de însoțitor al vagoanelor de pasageri, depinde calitatea activității și serviciilor transportului feroviar care pot fi asimilate serviciilor publice, cum ar fi în cazul dat: organizarea transportului de călători. Iar, în caz de depășire a limitelor atribuțiilor acordate prin lege a angajatului, salariatului responsabil de acest segment de prestații sociale, conduce la înrăutățirea calității deservirii călătorilor, de asemenea va influența asupra dezvoltării transportului pe cale ferată și crearea unei imagini negative a Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova”, condusă exclusiv de organul de specialitate al administrației publice centrale - Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor, ca fiind principala întreprindere de transport feroviar în Republica Moldova, deci în cele din urmă este afectată imaginea statului ca regulator a activității transportului feroviar public și creșterea economiei statului.

Consecvent celor expuse, în prezenta speță, în opinia Colegiului în acord cu concluziile primei instanțe, funcția deținută de către inculpat și anume însoțitor al vagoanelor de pasageri în cadrul unei întreprinderi de stat, este incidentă categoriei de persoană publică, în sensul dispozițiilor alin. (2) art. 123 Cod penal. Prin urmare, instanța de recurs învederând prevederile legale menționate mai sus reține, că inculpatul Neamțu A. în prezenta speță, este subiect al infracțiunii imputate și prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal.

Mai mult ca atât, instanța de recurs atrage atenția asupra faptului că Neamțu A. în cadrul ședinței de judecată în prima instanță a depus cerere prin care a solicitat examinarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală (f.d. 91), astfel în situația aplicării de către prima instanță a dispozițiilor art. 364¹ Cod de procedură penală, instanța de apel era obligată să verifice în principiu îndeplinirea cerințelor dispozițiilor art. 364¹ alin. (1) și (4) Cod de procedură penală și nu putea reține o altă situație de fapt și o altă încadrare juridică decât cea reținută în rechizitoriu și de către prima instanță (pct. 30 a Hotărârii Plenului Curții Supreme de

Justiție a RM nr. 13 din 16.12.2013 „Cu privire la aplicarea prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală de către instanțele judecătorești”.

Instanța de recurs, în temeiul celor enunțate mai sus, consideră că prima instanță a reținut corect starea de fapt, vinovăția inculpatului și încadrarea juridică a faptelor comise de către Neamțu A. și a dispus întemeiat condamnarea ultimului în baza art. 328 alin. (1) Cod penal și anume – săvârșirea de către o persoană publică a unor acțiuni care depășesc în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile, intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice.

La fel, Colegiul penal lărgit consideră, că prima instanță a realizat o individualizare corectă a pedepsei, în corespundere cu prevederile art. art. 7, 61, 75 Cod penal, fiind motivată și aplicată în limitele prevăzute de lege, hotărârea dată fiind legală și întemeiată.

Rezumând cele expuse, prevederile pct. 6) și 12) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, invocate de recurent, și-au găsit confirmarea la examinarea recursului declarat, fiind stabilite erorile de drept invocate de către procuror.

În contextul celor statuate, Colegiul atestă că sentința este legală și întemeiată, motiv pentru care se apreciază, că apelul declarat de avocatul Blanovschii V. greșit a fost admis, din care considerente decizia instanței de apel urmează a fi casată, cu menținerea sentinței adoptată de prima instanță, în privința lui Neamțu A.

8. În conformitate cu art. art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

D E C I D E:

Se admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Bolduratu Vasile, se casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 septembrie 2016, în cauza penală în privința lui **Neamțu Anatolie Vasile**, cu menținerea sentinței Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 22 martie 2016, prin care acesta a fost condamnat în baza art. 328 alin. (1) Cod penal, la amendă în mărime de 150 unități convenționale, ce constituie suma de 3.000 lei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții în domeniul transportului pasagerilor pe un termen de 1 an. Dispozițiile sentinței referitoare la corpurile delictive, la fel se mențin.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la data de 07 februarie 2017.

Președinte	Gordilă Nicolae
Judecător	Covalenco Elena
Judecător	Diaconu Iurie
Judecător	Catan Liliana
Judecător	Guzun Ion